

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2024 r. na posiedzeniu bez udziału stron
w sprawie skazanych R. Z., M. M., P. W., Ł. L. i G. G.,
wniosku pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego – adwokata K. J. - o wyłączenie
sędziego Sądu Najwyższego Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania kasacji w
sprawie o sygn. akt IV KK 96/24 wniesionych przez obrońców skazanych,
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 lutego 2023 r., sygn. akt II
AKa 538/21, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 14 maja
2021 r., sygn. akt IV K 194/12,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Ryszarda Witkowskiego
od udziału w sprawie o sygnaturze akt IV KK 96/24.**

UZASADNIENIE

W dniu 6 marca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęły kasacje obrońców
w/w skazanych od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 lutego 2023
r., sygn. akt II AKa 538/21, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z

dnia 14 maja 2021 r., sygn. akt IV K 194/12. W wyniku losowania w dniu 11 marca 2024 r. do rozpoznania tej sprawy został wyznaczony SSN Ryszard Witkowski.

W dniu 22 marca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego - adwokata K. J. - o wyłączenie sędziego SN Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania niniejszej sprawy z uwagi na wątpliwości co do jego bezstronności, wynikające z uzyskania statusu sędziego Sądu Najwyższego w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. W piśmie tym pełnomocnik podniósł dodatkowo argumenty związane z wcześniejszym orzekaniem przez Pana Ryszarda Witkowskiego w Izbie Dyscyplinarnej SN, a więc w organie, który nie był uznawany przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejski Trybunał Praw Człowieka za sąd w rozumieniu przepisów konwencyjnych. Powołując się na motywy zawarte w uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020, a także orzecznictwo TSUE i ETPCz, w konkluzji pełnomocnik wskazał, że sędzia Sądu Najwyższego Ryszarda Witkowskiego nie spełnia wymogu instytucjonalnej bezstronności w rozumieniu wskazanych tam argumentów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, adwokata K. J., zasługiwał na uwzględnienie.

Pan Ryszard Witkowski na urząd sędziego Sądu Najwyższego został powołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym według przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, a więc w procedurze kwestionowanej przez pełnomocnika.

Wykładni art. 41 § 1 k.p.k. należy dokonywać w taki sposób, aby zapewnić skuteczną ochronę prawa strony do rozpoznania konkretnej sprawy przez niezależny i bezstronny sąd. Oznacza to, że wykładnia ta powinna umożliwiać także kontrolę tego, czy w konkretnej sprawie nie dochodzi do naruszenia standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC.

Zgodnie z wyrokiem ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że skład orzekający, w który wchodzi osoba tak powołana na urząd sędziego, nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (*por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10, poz. 41; 13 października 2021 r., II KO 30/21, LEX nr 3520480*).

Sąd Najwyższy badając w trybie art. 41 § 1 k.p.k. wniosek o wyłączenie sędziego winien mieć na względzie także stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i uwzględniać fakt, że orzeczenie wydane przez skład sądu z udziałem osób powołanych na stanowisko sędziego w procedurze nominacyjnej prowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa wadliwie ukształtowanej na podstawie w/w ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., będzie obciążone wadą traktowaną przez ETPCz jako naruszenie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a na gruncie prawa polskiego, jako bieżąca przyczyna odwoławcza w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Należy też mieć na uwadze fakt, że sędzia Ryszard Witkowski został pierwotnie powołany na stanowisko sędziego w Izbie Dyscyplinarnej, która była organem powiązanym administracyjnie z Sądem Najwyższym, jednak sama nie miała statusu sądu w rozumieniu konstytucyjnym (*por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/2020, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7; uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22*). Zależność od władzy politycznej tego organu budziła zastrzeżenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, co w jego ocenie mogło powodować także w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności tej Izby. W rezultacie Trybunał uznał, że Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (*por. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, przeciwko Polsce*).

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[PGW]

[ms]